

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

SĘP się ZASEPIŁ strasznie...

il. Marcelina Jarnuszkiewicz

ZASEPIĆ SIĘ to 'stać się smutnym, posępnym, ponurym', a dosłownie 'stać się takim jak sęp'. Nie tylko czasowniki ZASEPIĆ (dziś już nieużywany) i ZASEPIĆ SIĘ pochodzą od rzeczownika SĘP. Również przymiotnik POSEPNY (w gwarach mający postać SĘPNY), który jest wykorzystywany w definicji czasownika ZASEPIĆ SIĘ, wywodzi się od tej samej nazwy ptaka. POSEPNY to 'ponury, przygnębiony, bardzo smutny'. Do tej samej rodziny należy także czasownik SĘPIĆ, obecnie używany w znaczeniu 'natrętnie prosić o coś', a dawniej oznaczający 'czynić posępnym; zasmucać kogoś', jeszcze dawniej zaś 'zasnuwać mrokiem, zaciemniać, zachmurzać'. Jak widać, SĘP ma fatalne konotacje. Znaczenie samej nazwy SĘP bywało różne: mianem tym określano zarówno sępa, czyli ptaka z rodziny Vulturidae (znanego już Prastłowianom), jak i jastrzębia (naszego rodzimego drapieżnika), a niekiedy również innych skrzydlatych drapieżców. Prastłowiański *sōp oznaczał ogólnie drapieżnego ptaka. O utworzeniu rodziny wyrazowej przenoszącej znaczenie „posępności” zdecydował jednak nie drapieżny charakter ptaków, tylko ich spojrzenie i postawa – wypatrujący zdobyczy jastrząb i czekający na padlinę sęp tkwią nieruchomo, jakby z głową wciśniętą w ramiona, z ponurym obliczem i przeszywającym wzrokiem (a w każdym razie tak były postrzegane przez naszych przodków).